

Glommens og Laagens Brukseierforening
Postboks 1209,
2605 LILLEHAMMER

Vår dato: 07.04.2017
Vår ref.: 201505046-25
Arkiv: 315 / 002.Z
Deres dato:
Deres ref.:

Saksbehandler:
George Nicholas Nelson
22959217/genn@nve.no

Vedtak om revisjon av konsesjonsvilkår for regulering av Savalen, Unndalen (Fundinmagasinet) mv. og for delvis overføring av Glomma til Rendalen, Hedmark

Det skal gjennomføres en vilkårsrevisjon i medhold av vassdragsreguleringsloven. Revisjonssaken gjelder vilkårene for konsesjon gitt ved kgl. res. av 26.08.1966: Regulering av Savalen, Unndalen (Fundinmagasinet) mv. og delvis overføring av Glomma til Rendalen, Hedmark

Innkomne krav

NVE viser til brev med krav fra Alvdal, Tynset, Rendalen, Stor-Elvdal, Åmot og Folldal kommuner. Kravene gjelder revisjon av vilkår for konsesjon gitt ved kgl. res. av 26.08.1966: Regulering av Savalen, Unndalen (Fundinmagasinet) mv. og delvis overføring av Glomma til Rendalen, Hedmark.

Konsesjonens manøvreringsreglement ble sist endret ved kgl. res. av 24.04.2015.

Revisjonens formål

Hovedformålet med en revisjon er å bedre miljø- og naturforholdene ved å avbøte ulemper og negative virkninger ved utbyggingen. Bestemmelser i konsesjonen om høyeste og laveste regulerte vannstand (HRV og LRV) samt overføringer kommer ikke inn under hva som kan revideres. Revisjonen åpner imidlertid for å vurdere endring i blant annet manøvreringspraksis, minstevannslipp, biotopjusterende tiltak og utsetting av fisk.

NVE vil i sin behandling følge OEDs «Retningslinjer for revisjon av konsesjonsvilkår for vassdragskonsesjoner» av 25.05.2012.

Kravene

Den angjeldende konsesjonen har et stort nedslagsfelt og dekker et stort geografisk område. Seks av syv kommuner som berøres av konsesjonen har sendt NVE brev med krav om endringer i konsesjonsvilkårene og gjennomføring av ulike tiltak. Totalt er det fremsatt 37 krav. Kravene har et stort spenn i geografi, omfang og type. Noen av kravene er fremsatt av flere kommuner, blant annet har

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 09575, Internett: www.nve.no

Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Vestre Rosten 81
7075 TILLER

Region Nord
Kongens gate 14-18
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvn. 1B
Postboks 53
6801 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

Alvdal og Tynset koordinert sine innspill med tre identiske krav. Nedenfor er en oppsummert, ikke uttømmende liste over krav som er fremsatt av flere kommuner:

- Øke slipp av minstevannføring over Høyegga
- Tidlig oppfylling av Savalen om våren
- Redusere reguleringsvinduet i Savalen sommer og høst for å hindre erosjon
- Restaurere gytebekker til Savalen
- Tiltak for å gi mer vannspeil i Einunna mellom Marsjøåas utløp og Folla.

Kommentarer fra konsesjonær

I sitt brev av 01.12.2016 kommenterer GLB hvert enkelt krav, og oppsummerer sine kommentarer på følgende måte:

Revisjonskravene som foreligger har stor spennvidde fra helt konkrete krav knyttet til for eksempel minstevannføringer, til helt uspesifiserte krav på stikkordsform. Felles for de fleste kravene er at de er lite begrunnet mht hvilke skader og ulemper som skal avbøtes.

Etter GLBs oppfatning er flere av kravene som reises, allerede imøtekommet gjennom bestemmelser i manøvreringsreglementet eller gjennom påleggshjemler i gjeldende konsesjon. I tillegg går en del av kravene på privatrettslige forhold som ikke hører inn under revisjonsbestemmelsene, og noen av kravene er basert på antatte årsaks-sammenhenger som etter GLBs oppfatning ikke er reelle.

(...)

Som en oppsummerende kommentar til kravene som er reist om økte minstevannføringer og magasinrestriksjoner, så vil kravene samlet sett medføre store tap av regulerbar kraftproduksjon. Etter GLBs oppfatning ligger tapene langt utenfor det som med rimelighet kan kreves ved revisjon av konsesjonsvilkår på vassdragsreguleringer. Det alt vesentlige av produksjonstapet vil komme i det viktigste kraftverket i Glommavassdraget i Hedmark fylke. Hedmark har underskudd på kraft, og Rendalen kraftverk er helt sentralt for forsynings situasjonen i området.

Minstevannføringsbestemmelse for Glomma nedstrøms Høyegga ble endret gjennom konsesjonen for økt overføring til Rena i 2015. Den nye bestemmelsen medfører økte minstevannføringslipp i Glomma i tørre perioder på sommeren i forhold til tidligere bestemmelse. Minstevannføringsbestemmelsen for vinterperioden er per i dag $10 \text{ m}^3/\text{s}$ mens Q95 for vinterperioden er $11,4 \text{ m}^3/\text{s}$.

Tidligere fylling av reguleringsmagasinene Savalen og Fundin om våren vil gi betydelige produksjonstap i og med at disse magasinene allerede fylles så raskt som mulig. En ytterligere skjerping av fyllingsbestemmelsen for Savalen vil medføre at det må legges igjen magasin vann i vinternedtappingen i år med snømagasin under normalt for å nå fyllingskravet. Tilsvarende vil innføring av en fyllingsbestemmelse for Fundin som krever raskere fylling enn normalt fyllingstidspunkt per i dag, medføre at det også her må legges igjen magasin vann i år med lite snømagasin. Dette betyr tap av regulerbar kraft. GLBs erfaring med tilsvarende magasinrestriksjon i Tesse er at produksjonstapet har vært større de siste årene enn prognoserte tap basert på historiske data, og at datofestede fyllingskrav er problematiske pga. stor variasjon fra år til år mht. tidspunkt for hovedtilsig fra snøsmeltingen.

GLB har i brevet også beskrevet mulige O/U prosjekter knyttet til reguleringene og overføringene som omfattes av konsesjonen.

- Heving av HRV på inntaksmagasinet ved Høyegga. Hevingen kan gi en produksjonsøkning i Rendalen kraftverk på inntil 2 GWh uten behov for nye fysiske vassdragsinngrep.
- Overføring av Tunna og Gløta til Savalen, og senkning av Savalen, i ulike alternative løsninger. Kombinasjonen av synkende lønnsomhet og negative miljøeffekter ved flere av alternativene har medført at man ikke har gått videre med dette prosjektet.

NVEs vurdering og konklusjon

Ved en vilkårsrevisjon skal det legges vekt på miljøforbedrende tiltak. NVE mener de miljømessige virkningene som er tatt opp i kravene, påvirker allmenne interesser som ligger innenfor det som kan ivaretas gjennom konsesjonsvilkårene. Behovet for slike vilkår vurderes best gjennom en revisjonsprosess.

Klima- og miljødepartementet (KLD) har i brev av 04.07.2016 vedtatt den regionale planen for vannforvaltning i vannregion Glomma for planperioden 2016-2021. I planens vedlegg 2 er alle vannforekomster med godkjente miljømål som kan medføre krafttap listet opp. I vedlegg 3 er det ført opp vannforekomster med miljømål som kan medføre andre typer tiltak som kan pålegges vannkraftsektoren.

Seks vannforekomster i Glomma som er påvirket av angjeldende konsesjon er ført opp i den godkjente planens vedlegg 2. Vannforekomstene ligger fordelt på strekningen fra Alvdal ned til Rena. Alle seks vannforekomstene har i dag et moderat økologisk potensial (MØP), med godt økologisk potensial (GØP) som miljømål innen 2027. Savalen vannforekomst er ført opp i vedlegg 3 og har p.t. moderat økologisk tilstand (MØT), med god økologisk tilstand (GØT) som miljømål.

I henhold til NVE-rapport 49/2013 «Vannkraftkonsesjoner som kan revideres innen 2022» er minstevannføringsstrekningen nedstrøms Høyegga i Glomma såpass påvirket av Rendalsoverføringen at strekningen er plassert i kategori 1.1 – Høy prioritet. Rapportens hovedbegrunnelsen for denne kategoriseringen er den negative virkningen som overføringen har hatt på fisk/fiske og landskap/friluftsliv på strekningen Høyegga - Rena. I likhet med GLB anslår rapporten et relativt høyt krafttap ved Q95 minstevannføring, men samtidig antas det at miljøforbedringer er mulig å oppnå med mindre krafttap. Fundin og Savalen er i ovennevnte rapport plassert i kategori 1.2 - lavere prioritet.

En revisjonsprosess er etter NVEs oppfatning et egnet virkemiddel for å vurdere aktuelle tiltak, deriblant tiltak beskrevet i NVE-rapport 49/2013, som eventuelt kan bidra til å oppnå miljømålene i vannforvaltningsplanen.

Når det gjelder krav knyttet til økonomiske vilkår (konsesjonsavgifter, konsesjonskraft, næringsfond) og krav om økonomiske bidrag som kompensasjon for miljøulemper omfattes disse normalt ikke av en vilkårsrevisjon. Det samme gjelder krav knyttet til privatrettslige forhold, som heller ikke omfattes. Rendalen kommune fremsetter krav om at det må innføres minstevannføring på vinteren nedstrøms Høyegga og at senkning og økning av vannstanden ikke må gå raskere enn 10 - 15 cm i timen. I den forbindelse gjør NVE oppmerksom på at dagens manøvreringsreglement, post II nr. 2, stiller krav om at det til enhver tid, inkludert vinteren, skal slippes minst 10 m³/s forbi dammen på Høyegga. Samme post i manøvreringsreglementet stiller også krav om at vannstandsendringer som følge av overføring til Rendalen kraftverk, ikke skal skje raskere enn 15 cm pr. time.

NVE vedtar at det skal gjennomføres en vilkårsrevisjon etter vassdragsreguleringslovens § 10 nr. 3 med grunnlag i vurderingene over. Revisjonssaken gjelder vilkårene for følgende konsesjon:

- **Kgl. res. av 26.08.1966: Regulering av Savalen, Unndalen (Fundinmagasinet) mv. og delvis overføring av Glomma til Rendalen, Hedmark**

Videre saksgang

NVE ber om at GLB utarbeider et revisjonsdokument i tråd med gjeldende mal for dette. Malen for revisjonsdokument kan lastes ned fra [NVEs nettside om revisjon av konsesjonsvilkår](#).

Ved utarbeidelse av revisjonsdokumentet skal man legge vekt på de forholdene som fremgår av kravdokumentene. Ved behov for ytterligere presisering og prioritering av kravene bør dette skje i dialog mellom kravstillerne, GLB og NVE med formål å få frem et best mulig underlag for revisjonsdokumentet. Dersom det er aktuelt å samordne opprustnings- og utvidelsesprosjekter med revisjonen må den videre prosessen rundt dette avklares med NVE før utarbeidelse av revisjonsdokumentet.

NVE foretar ingen formell godkjenning av hvilke krav som skal inn i revisjonsdokumentet. Vi mener eventuelle krav i «gråsonen», eller krav som GLB ikke er enig i, bør inkluderes og kommenteres i revisjonsdokumentet. Det bør gis en kort begrunnelse for hvorfor krav eventuelt bør avvises. Det vil gi høringsspartene mulighet til å komme med relevante opplysninger og innspill til både krav og GLB sine vurderinger og kommentarer til disse. I etterkant får GLB anledning til å kommentere høringssinnspillene. Dette vil gi NVE et bedre grunnlag for å vurdere kravene.

Revisjonsdokumentet skal sendes til NVE for kvalitetskontroll før det kan endelig godkjennes og sendes på høring. Vi ber om at det lages et utkast til revisjonsdokument **innen 15.10.2017**. Ta gjerne kontakt med vår saksbehandler for å avklare innholdet i dokumentet.

NVE vil sende revisjonsdokument til berørte parter for uttalelse. Dokumentet legges ut til offentlig ettersyn lokalt og på [sakens hjemmeside](#), og kunngjøres i lokalpressen. Det vil etter høringen bli foretatt en befaring i området, ev. også avholdt møte med kommunene. NVE skal etter dette gi sin innstilling til Olje- og energidepartementet.

For nærmere informasjon om saksbehandlingen viser vi til OEDs «Retningslinjer for revisjon av konsesjonsvilkår for vassdragskonsesjoner» og annen nyttig informasjon som finnes på [NVEs nettside om revisjon av konsesjonsvilkår](#).

Klageadgang

Denne avgjørelsen kan påklages til Olje- og energidepartementet innen tre uker fra underretningen er kommet frem til parten, jf. forvaltningsloven kapittel VI. En eventuell klage skal begrunnes skriftlig, stiles til OED og sendes gjennom NVE. Vi foretrekker elektronisk oversendelse til vår sentrale e-postadresse nve@nve.no.

Med hilsen

Rune Flatby
avdelingsdirektør

Carsten Stig Jensen
seksjonssjef

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Kopi til:

Alvdal kommune
Folldal kommune
Fylkesmannen i Hedmark
Glommens og Laagens Brukseierforening v/Torbjørn Østdahl
Rendalen kommune
Stor-Elvdal kommune
Tynset kommune
Østfold fylkeskommune
Åmot kommune